

**YÜKSEKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN ENGELLİLİK VE ENGELLİ HAKLARINA İLİŞKİN
FARKINDALIĞI ve ENGELLİLER İLE EMPATİ YAPABİLME YAKLAŞIMLARINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME¹**

Prof. Dr. Emine KOBAN

Gaziantep Üniversitesi, Hukuk Fakültesi
ORCID ID: 0000-0002-4991-2081

Prof. Dr. Can DEMİREL

Gaziantep Üniversitesi, Tıp Fakültesi
ORCID ID: 0000-0003-0417-8327

Arş. Gör. Buket DENİZ

Gaziantep Üniversitesi, Hukuk Fakültesi
ORCID ID: 0000-0002-9787-0939

Özet

Giriş-Amaç: Engelli bireyler, fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duyuşsal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma eşit koşullarda tam ve etkin katılım sağlayamayan bireylerdir.

Engelli bireylere ilişkin olarak, tüm yaşam alanlarında insan hakları temelinde toplumdaki tüm bireyler ile birlikte eşit yaşam koşullarında ve birbirlerini anlayarak, onlarla empati kurarak bir yaşam sürebilmesine yönelik bir anlayışın yerleşmesi önemli görülen konulardan biridir. Engellilerin en temel insani haklarına erişimlerinde, sadece fiziksel ve mekânsal iyileştirmeler yeterli olmamaktadır. Engellilerin haklarını sadece bu çerçevede sınırlamakla, sosyal yardım ve çeşitli muafiyetler ile ilgili düzenlemelere dayalı bir engelli yaklaşımı ile engellilerin toplum içerisinde mutlu ve başarılı bir yaşam sürdürmelerini sağlamak mümkün olamamaktadır.

Bu araştırmanın amacı, yükseköğretim öğrencilerinin engelli haklarına ilişkin algılarının, farkındalıklarına ve bilinç düzeylerine cevap aramaktır.

Yöntem: Çalışma kapsamında öncelikle engelli hakları konusuna ilişkin literatür araştırması yapılmış, 16 sorulu anket soru formu, (cevaplar ağırlıklı olarak likert ölçeğinden yararlanılarak) oluşturulmuştur. Öğrencilerin engelli bireylere yönelik tutum, algı ve tecrübelerine yönelik sorular sorulmuş. Gönüllülük esasına dayalı katılım sağlanan ve Türkiye, Yunanistan ve Polonya'dan toplam 324 yükseköğretim öğrencisine anket uygulanmıştır. Uygulanan anket sonucunda elde edilen veriler SPSS paket programı ile frekans, faktör analizi ve ANOVA analizlerine tabi tutulmuştur.

Bulgular: Yükseköğretim öğrencileri, engellilere yönelik farkındalık düzeyine ve empati yapabilme düzeylerine ilişkin veriler elde edilmiştir. Anket katılımcılarının, yükseköğretim düzeyinde müfredata engelli hakları konusunda bir ders eklenmesinin çok yüksek oranda fayda sağlayacağı görüşüne sahip oldukları görülmüştür.

Sonuçlar: Çalışma sonucunda, yükseköğretim öğrencilerine yönelik engellilik ve engelli hakları konusunda bir müfredat hazırlanarak okutulmasının, yükseköğretim öğrencilerinin engellilere yönelik tutum ve davranışlarında bilişsel dönüşüm sağlamada önemli bir katkı sağlayacağı görülmüştür.

¹ Bu çalışma kapsamında sunulan veriler, Gaziantep Üniversitesi koordinatörlüğünde yürütülmekte olan "Becoming Aware of Disability: Developing a Curriculum Based on Cognitive Evolution in Higher Education" isimli Yükseköğretim Erasmus+ Projesi çerçevesinde elde edilmiştir. Proje, Erasmus+ Programı kapsamında Avrupa Komisyonu tarafından desteklenmektedir. Ancak bu bildiride yer alan görüşlerden Avrupa Komisyonu ve Türkiye Ulusal Ajansı sorumlu tutulamaz.

Anahtar Kelimeler: Yükseköğretim, Engellilik, Farkındalık, Engelli Hakları

An Evaluation on Higher Education Students' Awareness of Disability and Disability Rights and the Approaches of Higher Education Students to Empathize with the Disabled²

Abstract

Introduction-Objective: Disabled people are individuals who cannot participate fully and effectively in society under equal conditions due to various losses in their physical, mental, spiritual and sensory abilities.

Regarding persons with disabilities, it is important to establish an understanding that they can live a life by understanding each other and empathizing with all individuals in the society on the basis of human rights in all areas of life. Physical and spatial improvements alone are not sufficient for the access of persons with disabilities to their most basic human rights. Limiting the rights of disabled people only within this framework and with a disability approach based on social assistance, It is not possible to ensure that disabled people lead a happy and successful life in society.

The aim of this study is to seek answers to higher education students' perceptions, awareness and level of awareness regarding the rights of the disabled.

Method: Within the scope of the study, first of all, literature research on the subject of disability rights was conducted, a survey question form with 16 questions (answers mainly using the likert scale) was created. Questions were asked about the students' attitudes, perceptions and experiences towards disabled people. A total of 324 higher education students from Turkey, Greece and Poland participated in the survey on a voluntary basis. The data obtained as a result of the applied questionnaire were subjected to frequency, factor analysis and ANOVA analysis with the SPSS package program.

Results: Data on higher education students' level of awareness and empathy towards disabled people were obtained. The survey participants think that adding a course on disability rights to the curriculum at the higher education level would be of great benefit.

Conclusion: As a result of the study, it has been observed that preparing a curriculum on disability and disabled rights for higher education students and teaching them will make a significant contribution to cognitive transformation in higher education students' attitudes and behaviors towards disabled people.

Keywords: Higher Education, Disability, Awareness, Disability Rights

²The data presented within the scope of this study were obtained within the framework of the Higher Education Erasmus + Project named "Becoming Aware of Disability: Developing a Curriculum Based on Cognitive Evolution in Higher Education", which is conducted under the coordination of Gaziantep University. The project is supported by the European Commission under the Erasmus + Program. However, the opinions expressed in this report the European Commission and the National Agency of Turkey can not be held responsible.